

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęst. 1. Quis parabolę scopus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Calvinus, imprimis Musculus agnoscit. atq; hac, sed in qua interpretatione, sua de fiducia haretin redarguit. Calvinus subito se studio interdu ait desicere fideles. Non sufficere alacritatem studium, nisi insatiabilis constantia simul accedat. Non satis esse paratos semel, nisi perseverantius. Addit Musculus: Nesci ubi venerit, imparati finis, & excludamur.

Hæc si vera sunt, (sunt autem verissima) non potest esse certitudo perseverandi, ubi periculum est deiciendi, ubi laborandum est, ne imparati inveniatur, & excludamur. Quomodo vero possunt deficere, qui certi sunt, nunquam se posse iustitia accepta desituri, quomodo possunt esse imparati, qui credunt, non se magis excludendos, quam si iam ingressi coniugio nuptiali fruerentur. Nec opus est illis fide & operibus, sola fide ostium referari docent. Cum Lutherana enim fide omnia peccata constitunt, præter infidelitatem similiterque cum Zwingliana, Lutherana de cap. Babylon. tit. de Baptismo. Tom. 1. Wittemberg. p. 78. Ita videtur, inquit, quam diues sit homo Chrysolomus, qui etiam volens non potest perdere salutem suam. Iam si quis, quantiscunque peccatis, nisi nolit credere. Nulla enim peccata cum possunt damnare, nisi sola incredulitas. Ceterum omnia sit redcat, vel sit fides in promissionem diuinam baptizantem, in momento absorbentur per eandem fidem.

Necessaria sunt ista in eorum Theologia pronuntiata. Nam Beza in colloquio Mompehiensi. Iulianus. An David, cum de homicidio & adulterio nondum penitentiam egisset, imo cum peccata illa meditaretur, paratus ad iudicis adventum fuerit? Respondet. Spiritum sanctum, fidem, iustitiam non amisisse: occidit ergo, modo fidem habeant, & homicida interit possunt. Atque hoc est, quod Lutherus serm. de milia. Caueamus à peccatis, sed maxime ab operibus bonis, & legibus, solumque promissionem Dei attendamus & fidem, ipsam enim brevis est perfectio: nec aliqua lex requiritur aut opus. Absterge vero talem iudicem, aut ad iudicem nobis adiungimus. Cuius sententiam iam nouimus, ut qui de operibus disceptationem instituit.

QVÆSTIO II.

An lectio vulgata probanda sit?

§. 1. N vulgari Biblijs est: Obuiam sponsæ & sponsæ. Sponsæ seu sponsæ non est in Græcis codicibus. Legit tamen Syrus *ἡ καὶ καλεῖται*, & sponsæ. Legit etiam Hilarius, Augustinus. Auctor operis imperitæ. At Chrysostomus, Theophylactus non habet, nec Euthymius. Lectionem eam, quæ nomen sponsæ adiungit, idcirco probo, quod auctores exponunt, & virgines exornatæ sunt ut sponsæ, & sponsæ gratulentur sponsus domum sponsæ venit, ut eam domum dedicat suam, idque vespere, ut virgines illæ in egressu patris domus occurrant, gratulentur, facibus decussant, & lucernis: non enim sponsus sine sponsa potest duci. Apud Romanos tres patrini matrinque sponsam ducebant, quæ facies prælucebant, Plutarchus in problem. Materia luminis ex spina alba: Græci *ἡ δὲ δὲ δὲ* vocabant. Itaque errant, qui arbitrantur non nisi sponso soli virgines occurrere.

Clamat hic Musculus, corrupte apud veterem interpretationem additur: & sponsæ. Etenim Christus est, & huc spectat tota parabola, ut silicet iam aduenienti obuiam eamus. Ad ipsam nulla parabola pars pertinet, imo illi ipsi qui bene occurrunt sponsæ sunt: Hilarius etiam & Augustinus non legit. Hoc postremum est falsum utrunque; nam Ep. 120. legit Augustinus & Hilarius ut dixi. Ratio vero quæ pugnat contra sponsum, pro illa facit. Sponsus enim non solus aduenit, sed cum Ecclesia triumphante, assistentibus, & iudicibus suis, venit ergo cum sponsa, & virgines, quæ occurrunt, sunt quidem desponsatæ, Adami Consen. in Euang. Tom. I.

prudentes scilicet, nondum tamen ad amplexus accipitur, fatuæ vero reijciuntur. Confutat Musculum ex eadem Beza. Sponse vero nomen, inquit, si addamus, beatos illos cum eo versantes Spiritus, cum eo venturos, ut corpora cum viuis resurgant, & quibus aggregari nos oportet, Heb. 12. 23. interpretabimur.

QVÆSTIO III.

Quæ virgines fatuæ? quæ prudentes?

§. 1. Regnum est Ecclesia militans. Ad virgines solum Chrysolomus restringit, ita tamen ut per eas dari omnibus documenta censcat. Altorum sententia est, ad omne genus hominum extendi parabolam. Origenes tract. 35. Eos hic nomine virginum censeret, qui Christum fide receperunt, etsi corpore virgines non sint, quod etiam docet Augustinus serm. 22. Quantius Hilarius fidelium, & infidelium distinctione verbis Christi contineri existimet. Verum multa sunt, qui de credentibus agi sua deant: ut etiam Augustin. in Psalm. 147. & serm. 40. de tempore docet. & Origen. hom. 32. & ipse Hieronymus. Sic etiam D. Thom. Rab. Remig. & recentiores plerique. Omnes enim sponsi aduentum expectant, ornant lampades, oleum accipiunt, lucernas accendunt, deinde dormiunt, & excitatæ iterum adornant lampadas: Christum igitur per fidem cognouerunt, nuptialis conuiuii, ut sociæ, & cognatæ, quæ ius intrandi habuerunt. Quæ etiam virgines idcirco dictas Beza existimat, quod idololatricæ, fideles, & huius sæculi pollutionibus se renunciaisse professeruntur. Fidem tamen fuisse temporariam, quam meditatione verbi diuini, & precibus non fouerant. De fide quidem temporaria solitum errorem obtrudit, nos enim veram fidem habuisse ostendimus, quæ eas aliqua coniunctione cum Deo castas faceret, ne scortatrices essent, & adulteræ, quod nomine vocari solent, qui idola colunt. Hinc etiam facile est refellere Calvinum, qui Hieronymum, Chrysolomum, Gregorium, ceterosque patres irridet, quod hinc occasionem commendandæ virginitatis acceperint. Puerilis est Hieronymi, & aliorum speculatio, inquit, hac ad virginitatis laudem trahentis, &c. Non puerilis, sed ex scriptura, hoc est, Spiritu Dei tradita est doctrina. Magna enim laus est virginitatis, esse symbolum nostræ cum Deo vno coniunctionis & castitatem vocari fidem rectam eorum, quidolorum cultu polluti non sunt, quemadmodum scortationis est ignominia, quod per eam in scripturis apostasia à Deo, & communicatio cum idolis comparatur. Virgines igitur typus sunt omnium Christi fidelium, & iustorum & peccatorum, sed in quibus hoc laudatur, quod per fidem Deo adhaeserint, fidem seruauerint vni. Ideo autem virgines vocantur, quia coniunctio cum Deo castas facit, imbecilli virgines non dicuntur, perfidia enim, qua creaturis iunguntur, facit impudicas.

§. 2. Prudentes sunt, ut docet Gregor. Quæ recte credunt, & faciunt. Fatuæ, quarum fides recta, opera negant fidem. Hæc communis & omnium patrum interpretatio. Gnosticos & Valentinianos refutat Tertullianus, qui quinque prudentes quinque sensus internos, quinque fatuas, quinque sensus externos significare contedebant. Verba Tertulliani: Relucetne ista hæretica semina Gnosticorum & Valentinianorum? Hinc etiam arripiunt differentiam corporalium sensuum & intellectualium virium, quem etiam parabola decem virginum adtemperant, ut quinque stulti sensus corporales figuraverint, stultos videlicet, quia decepti faciles: Sapientes autem intellectuales virium notæ expresserint, sapientium scilicet, quia continentium veritatem, illam arcanam & supernam, & apud